

Z. Czeszejko-Sochacki

"Koszty sądowe w sprawach karnych
— Komentarz", H. Kempisty,
Warszawa 1977 : [recenzja]

Palestra 22/8(248), 61-63

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Szkoda, że nie mamy statystyki procesów, których się nie prowadzi.

(HACHENBURG)

Nie można dość pilnie wystrzegać się fałszywej konkluzji, że coś musi być dlatego, że wielu świadków to stwierdza.

(GROSS)

Ustój adwokatury nie jest kwestią, która dotyczy tylko adwokatów, lecz jest kwestią wkraczającą w ustrój społeczny i polityczny.

(JAN NOWODWORSKI)

Na zgromadzeniu ludowym zakrzyczano Demadesa. Powiedział wtedy: „Nie mnie przeszkadziliście mówić, tylko sobie słuchać!”

(DEMADES)

Uwaga, człowiek!

Dziękuję za ostrzeżenie, pójdę inną drogą.

(BRUDZIŃSKI)

XI przykazanie: „Nie cudzośćw!”

(LEC)

W y b r a ł R. Łyczywek

RECENZJE

H. Kempisty: *Koszty sądowe w sprawach karnych — Komentarz, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1977*

Niewielka książeczka stanowi użyteczny informator podręczny i zapełnia lukę, jaką stanowi dotychczasowy brak aktualnego opracowania w tym przedmiocie.

Koszty postępowania uzyskały z akcesoryjnego składnika rozstrzygnięć, swoiście autonomiczny charakter. Ich wysokość bowiem, jak np. przy orzekaniu kary grzywny, wzrasta od 20%

za I instancję do 40% za II instancję. Sześćdziesięcioprocentowa relacja (stosunek do kary o charakterze fiskalnym) przekształca w istocie koszty z czynnika rekompensacyjnego w represyjny. To zaś powoduje, że pogląd H. Kempistego, iż koszty mają w przeważającej mierze „charakter prawa materialnego” (str. 11, t. 6), jest na tle obowiązujących przepisów o kosztach

słuszny, czego jednak nie należy utożsamiać z trafnością prawnej regulacji.

Autor przytacza szereg uwag dotyczących genezy przepisów o kosztach. Wynika z nich, że podłożem o prawnej regulacji tej dziedziny był pogląd o potrzebie obciążania kosztami tego, kto wywołał postępowanie, i że obciążenie kosztami powinno, „choć w pewnej części, rekompensować ponoszone przez państwo wydatki na utrzymanie aparatu ścigania i wymiaru sprawiedliwości” (str. 13, teza 2. str. 9, teza 3 *in fine* oraz str. 17, teza 9).

Takie niewątpliwie racje, z którymi można się zgodzić, przyświecały regulacji omawianych przepisów. Czy jednak wysokość kosztów nie wykracza poza te idee i nie jest czynnikiem hamującym korzystania z szeregu uprawnień procesowych w obawie przed nadmiernym obciążeniem — to już inna sprawa, nadająca się zresztą do odrębnego omówienia. W każdym razie w obecnym stanie prawnym nie można nie dostrzegać ciężaru związanego z wysokością kosztów, co z kolei powinno wywierać wpływ na korzystanie z przepisu art. 545 i 556 k.p.k.

Autor wymienia trzy podstawowe przesłanki, jakie legły u podstaw ustawy o opłatach w sprawach karnych, wymieniając m.in. takie ukształtowanie systemu opłat, które by należycie uwzględniło pracochłonność spraw (str. 18, teza 10 b).

Wydaje mi się jednak, że w obecnej regulacji prawnej ten wzgląd nie odgrywa żadnego, a przynajmniej istotnego znaczenia. W sprawie dowodowo nieskomplikowanej sąd może wymierzyć wysoką grzywnę w ramach represji ekonomicznej, opłata nie będzie tu pozostawała w żadnej relacji do pracochłonności sprawy, lecz do wysokości grzywny, wynikającej z przesłanek penalnych. Pracochłonność sprawy znajdzie swoje odbicie tylko w kosztach postępowania (konwój, świadkowie, biegli), natomiast opłata pozo-

staje w relacji tylko do końcowego rozstrzygnięcia o karze.

Zgłaszałem już uprzednio, co Komentarz lojalnie wymienia i wskazuje (str. 45—46, przypis 28), zastrzeżenia co do tego, czy opłatę za drugą instancję można rozciągnąć na wszystkie składniki pierwszoinstancyjnego rozstrzygnięcia, czy też tylko na te, które zostały w środku odwoławczym wskazane. Komentarz zajmuje stanowisko, oparte zresztą na orzecznictwie SN, że „opłatę w myśl art. 7 należy wymierzać od wszystkich co do rodzaju i wysokości kar, i to nawet wówczas, gdy rewizja dotyczyła tylko jednej z nich” (str. 35, teza 6). Wobec tak wyrażonego poglądu zmuszony jestem jeszcze raz stwierdzić, że 1) dopóki strona sama ma prawo podejmować decyzję co do zaskarżenia, dopóty ma też ona prawo, a nawet obowiązek wskazać, jakie części orzeczenia zaskarża, oraz 2) dopóki opłata będzie miała charakter fiskalny (nazwałbym go nawet „penalnym”), dopóty nie można stosować interpretacji rozszerzającej i w związku z tym nie wolno obarczać strony iluzorycznym dobrodziejstwem szerszego rozpoznania środka odwoławczego, niż wskazał to skarżący.

Przytaczając słuszny pogląd ogólny, że koszty postępowania w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub aresztowanie zawsze obciążają Skarb Państwa, H. Kempisty, idąc za orzecznictwem, daje wyraz stanowisku, że w sprawach takich brak jest podstaw do zasądzenia od wnioskodawcy i od Skarbu Państwa opłat na rzecz zespołu z tytułu udziału w sprawie pełnomocnika wyznaczonego przez sąd (str. 161, teza 8). Stanowisko to poddawałem już krytyce (por. Z. Czeszejko-Sochacki, Z. Krzemiński: Adwokat z urzędu w postępowaniu sądowym, Wyd. Prawnicze 1975, s. 159—160, przyp. 13 i cyt. tam literatura) i dlatego w tym miejscu pragnę jedynie stwierdzić, że nie bardzo można

zrozumieć, dlaczego słuszna teza o rekompensacji kosztów Skarbu Państwa nie może być konsekwentnie przeniesiona na grunt kosztów obrony. Skarb Państwa może zrezygnować z przysługujących mu kosztów w ramach określonej oceny, ale jak można pozabawiać zaspokojenia zespół adwokacki z tytułu udziału pełnomocnika z urzędu w omawianym postępowaniu? Jest to przedziwna sytuacja, w której wyłącza się od płatności i wnioskodawcę, i Skarb Państwa.

Zgłoszone wyżej uwagi i zastrzeżenia odnoszą się bardziej do przytoczonej w pracy wykładni sądowej aniżeli do samego komentarza, niemniej jednak waga problematyki kosztów postępowania karnego, a zwłaszcza opłaty odnoszącej się do drugiej instancji, nakazuje zwrócić na te kwestie na-

leżyłą uwagę. Poza tym zastrzeżenia te nie umniejszają pozytywnej oceny opracowania, które nie pomija żadnego poglądu, przytacza go i wskazuje źródło. Jest to zatem niewątpliwie podręczny i poręczny informator, bardzo użyteczny dla praktyka, a jednocześnie skłaniający go do refleksji ogólnych.

Wydawnictwu Prawniczemu należą się słowa szczególnego uznania za to, że przystąpiło do wydawnictw „kieszonkowych”, a więc z punktu widzenia rozmiarów i wymiarów książki — najbardziej przydatnych w praktyce. Najtrudniej jest opracować zwięzły komentarz, ale też taki, miast zapełniać i tak już przeładowane półki naszych regałów, stanie się rzeczywistym pomocnikiem zawodowym.

dr Z. Czeszejko-Sochacki

NACZELNA RADA ADWOKACKA

A.

Sprawozdanie z posiedzenia plenarnego Naczelnej Rady Adwokackiej w dniu 17 czerwca 1978 r.

W dniu 17 czerwca 1978 r. odbyło się kolejne w bieżącym roku plenarne posiedzenie Naczelnej Rady Adwokackiej — tym razem znowu (po cyklu posiedzeń plenarnych w DPTA w Grzegorzewicach) w siedzibie Warszawskiej Rady Adwokackiej.

Spółród gości wzięli udział w posiedzeniu: inspektor Wydziału Administracyjnego KC PZPR mgr Stanisław Mazur, kierownik Wydziału Społeczno-Ekonomicznego CK SD mgr Zdzisław Lasocki, naczelnik Samodzielnego Wydziału d/s Adwokatury w Ministerstwie Sprawiedliwości sędzia Tadeusz Ładykowski oraz sędzia Stefan Stelmachowski.

Obradom, które poświęcone były sprawom doskonalenia kadry działaczy samorządu adwokackiego oraz sprawozdawczym informacjom z działalności Komisji Prawa Karnego i Komisji Prawa Cywilnego, przewodniczył prezes NRA adw. dr Zdzisław Czeszejko-Sochacki.

Sprawa tworzenia i doskonalenia oraz wykorzystania rezerwowej kadry działaczy samorządu adwokackiego włączona została do programu działania samorządu